Miten tuottajaorganisaatiot hyödyttävät maatalousyrittäjiä?

Euroopan unionin osarahoittama

MTK Etelä-Pohjanmaa

KaTu- hanke

Tavoitteet

- Vahvistaa Etelä-Pohjalaisten maatalousyrittäjien tietoisuutta tuottajaorganisaatioista ja niiden mahdollisuuksista.
- Tuottajaorganisaatioihin syvennytään lainsäädännön, markkinoiden, kokemusten ja yhteistyön näkökulmista.
- Tuotantosuuntaisten erityispiirteiden huomioiminen TO:n toiminnassa.
- Rohkaistaan tuottajaorganisaatioiden perustamiseen.

ProAgria
Euroopan unionin osarahoittama
MTK Etelä-Pohjanmaa

Mikä on tuottajaorganisaatio?

Maatalousyrittäjien perustamalle yhteistyöorganisaatiolle (Oy, Osk, Ry) haettava nimike.

- Sallitaan tiettyjä poikkeuksia kilpailulaissa
- Mahdollistaa tuottajille neuvotteluaseman vahvistamisen elintarvikeketjussa

Tämä mahdollistaa →

- Tuotannon yhteisen suunnittelun
- Myyntihinnoista sopimisen tuottajien kesken
- Tuotteiden keskittämisen ja yhteisen markkinoinnin
- Tuotantokustannusten yhteisen optimoinnin
- Laadun ja määrän sopeuttamisen kysyntää vastaavaksi

Tuottajaorganisaatiot Suomessa

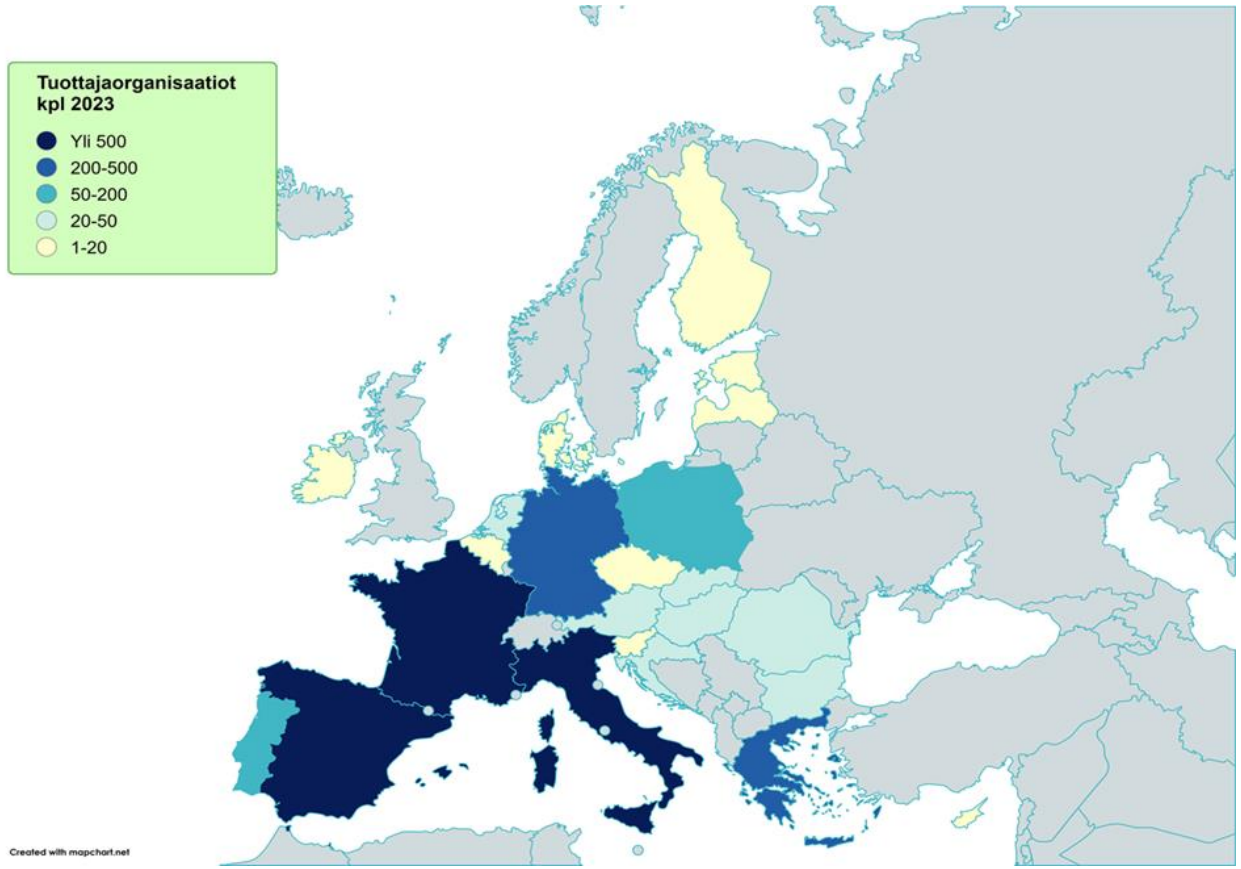
- Suomessa on tällä hetkellä 11 tuottajaorganisaatiota (11/2024)
- Vuodesta 2017 alkaen TO:ksi hakeutuminen on ollut mahdollista lähes kaikille maataloustuotteille

Hyväksytyt tuottajaorganisaatiot Suomessa:

Andelslaget Närpes Grönsaker (FI005)
Ålands Trädgårdshall Andelslag (FI006)
Leppävirran Marja Osuuskunta (FI008)
Vihannes-Laitila Oy (FI009)
Lounais-Suomen Lampurit ry (FI010)
Kieku Oy (FI011)
Potwell Oy (FI012)
Suomen Lammasosuuskunta (FI013)
Milkenture Oy (FI014)
ViljaTavastia osuuskunta (FI015)
Suomen Vilja-Aitta Oy (FI016)

Tuottajaorganisaatiot EU:ssa

- EU:ssa tuottajaorganisaatioita on yhteensä noin **2900**

Euroopan unionin osarahoittama

KaTu-hanke

Kilpailulaissa kielletyt kilpailunrajoitukset

Kiellettyjä ovat erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:

1) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;

2) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;

3) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;

4) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja siten, että kauppakumppanit asetetaan epäedulliseen kilpailuasemaan; tai

5) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

Poikkeukset tuottajaorganisaatiolle

Kyseisiä kiellettyjä kilpailunrajoitussääntöjä ei sovelleta→

”Hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa, myyntiä tai yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä” *(1308/2013 209 Artikla)*

Tuottajaorganisaation jäsenet saavat esimerkiksi

- Suunnitella ja optimoida tuotantoa, niin määrien kuin laadunkin osalta
- Sopia yhdessä tuotteille hinnan ja saattaa jäsentensä tuotteet markkinoille

CAP- tavoitteet

- Tuottajaorganisaation toiminta ei kuitenkaan saa vaarantaa yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita, joita ovat →

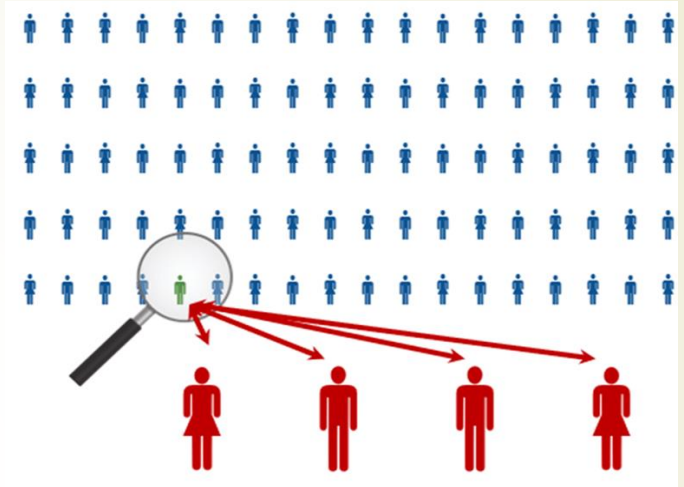
1. Maatalouden tuottavuuden lisääminen
2. Maatalousväestön kohtuullisen elintason takaaminen
3. Markkinoiden vakauttaminen
4. Tarvikkeiden saatavuuden varmistaminen
5. Kohtuullisten kuluttajahintojen takaaminen

(SEUT 39)

Neuvotteluasema yksin ja yhdessä

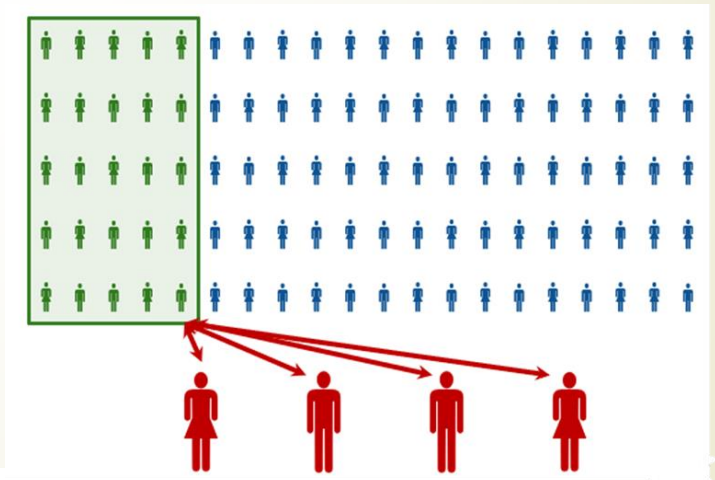
Yksin toimiessa
- Pienet eräkoot
- Laatuheitot
- Heikko toimitusvarmuus

= Neuvotteluasema jää heikoksi

Tuottajaorganisaationa
- Suuret eräkoot → volyymietu
- Mahdollistaa laadunhallinnan
- Parantunut toimitusvarmuus

= TO on houkuttelevampi kauppakumppani

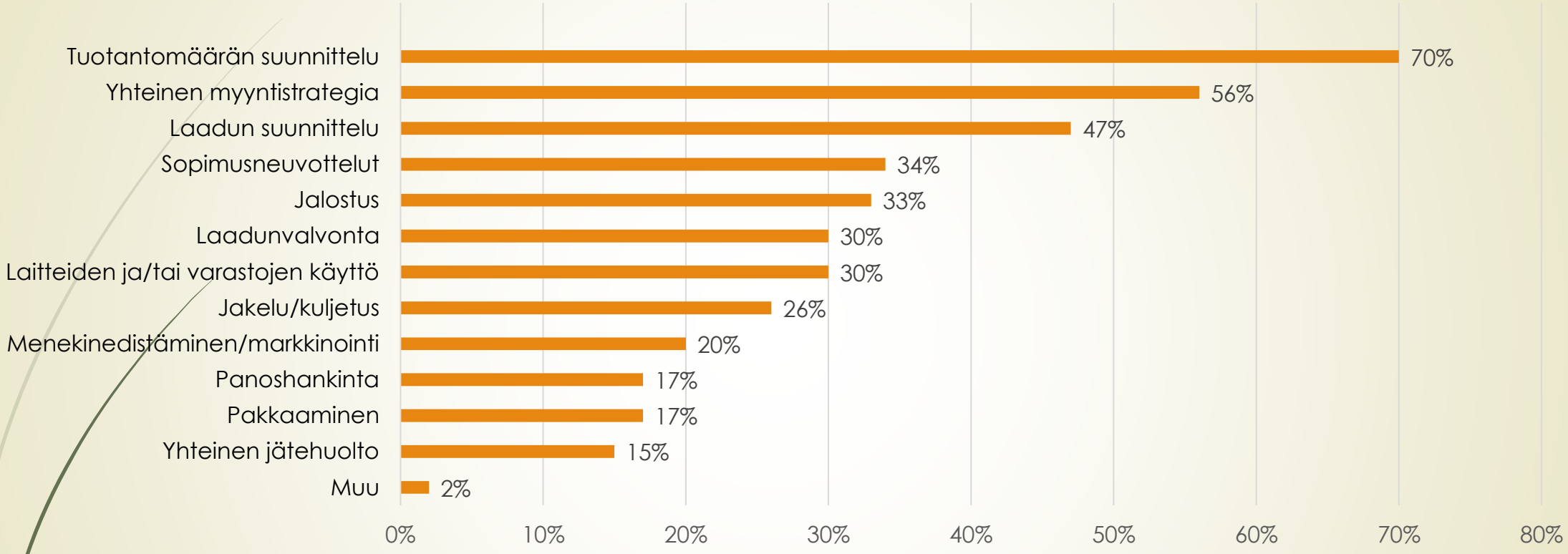

Tuottajaorganisaatioiden toiminta

Tuottajaorganisaatiot ovat usein joko neuvotteluorganisaatioita tai toimitus- ja markkinointiorganisaatioita.

- Neuvotteluorganisaatioissa tavoitellaan suurempaa neuvotteluvoimaa lisääntyvän volyymin kautta. Jäsenille haetaan lisäarvoa parempien hintaneuvotteluiden avulla.
- Toimitus- ja markkinointiorganisaatioissa taas on usein yhteistä tuotteiden jalostusta tai jakelua. Jäsenten tuotteille haetaan lisäarvoa jalostamalla yhteistä tuotetta tai palvelua.
- Yhteistyö voi olla myös näiden yhdistelmä. Molemmissa esimerkeissä voidaan hyödyntää yhteisinvestointeja, panosostoja tai muita yhteistyömuotoja.

Tuottajaorganisaatioiden yhteisesti harjoittama toiminta (n=603)

European Commission: Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Montanari, F., Chlebicka, A., Szabo, G., Amat, L. et al., Study of the best ways for producer organisations to be formed, carry out their activities and be supported – Final report, {OPL}, 2019, https://data.europa.eu/doi/10.2762/034412

To:n markkinavaikutukset ja hyödyt

- Parempi pääsy markkinoille (toimitusvarmuus, isot eräkoot, tasalaatuisuus)
- Neuvotteluvoiman vahvistuminen
- Kannattavuuden parantuminen
- Tuotannon tehokkuuden lisääntyminen
    - Suunnitelmallisuus
    - Uuden teknologian parempi saatavuus

- Maatalousyrittäjä voi keskittyä ydinosaamiseensa

”Tuottajaorganisaation jäsenenä minun ei tarvitse käyttää aikaa markkinointiin ja myymiseen. Pystyn käyttämään työpanokseni viljelyyn, mikä on oleellisin maatilani kannalta.”

-Tuottajaorganisaation edustaja

ProAgria
Euroopan unionin osarahoittama
MTK Etelä-Pohjanmaa
KaTu-hanke 2024

Yhteistyön hyödyt laajemmin

- Datan kerääminen
  - Tuotantomäärät, laatu, markkinahinnat
- Datan kaupallistaminen
- Jäsenten koulutus ja neuvonta
- Riskienhallinta
- Yhteiset investoinnit

Tuottajaorganisaation haasteet

Tuottajaorganisaation vaikuttavuuden määrittävät jäsenet itse.

- Tuottajilta edellytetään yhteen hiileen puhaltamista
- Tuottajaorganisaatioyhteistyöltä edellytetään sitoutumista
- Tuottajaorganisaatio vaatii aikaa ja/tai rahaa

Maatalousyrittäjät, jotka eivät ole TO:n jäseniä saattavat saada lyhyellä aikavälillä parempaa hintaa TO:n jäseniin verrattuna, mikä vähentää kannustimia liittyä tuottajaorganisaatioon.

→ Tästä johtuen markkinat ovat pirstoutuneemmat, mikä pitää maatalousyrittäjän neuvotteluaseman heikkona.

ProAgria
Euroopan unionin osarahoittama
MTK Etelä-Pohjanmaa

Perustamisen edellytykset 1/2

Tuottajaorganisaatiostatuksen voi hakea rekisteröity yhteisö (Oy, Ry, Osk) joka →

- On perustettu tuottajajäsenten omasta aloitteesta
- Tuottajajäseniä vähintään 5 **tai** kaupan pidetyn tuotannon arvo yli 500 000€
    - HeVi- puolella vaatimuksena molemmat
- TO todella harjoittaa yhteisiä toimintoja jäsentensä hyödyksi (myynti, jalostus, panoshankinta…)
- Tuottajajäsenillä oltava organisaatiossa määräävä asema

Perustamisen edellytykset 2/2

- TO:lla tulee olla jäsentensä laatimat säännöt
  - Sääntöjen tulee kuitenkin täyttää tietyt vaatimukset

- TO:lla tulee olla selkeä päämäärä, johon tulee sisältyä vähintään yksi asetuksessa mainituista tavoitteista. Näitä ovat esim.→
  - Tuotannon suunnittelu ja mukauttaminen kysyntää vastaavaksi
  - Tuotteiden keskittäminen
  - Tuotantokustannusten optimoiminen

Säännöt

Tuottajaorganisaation perustajajäsenet päättävät itse säännöt. Säännöissä on kuitenkin määrättävä tietyistä seikoista kuten →

- Tuottajaorganisaation rahoituksesta
- Jäsenen sääntörikkomuksen seurauksista
- Uusien jäsenten hyväksymisestä ja jäsenyyden vähimmäiskestosta

Tuottajaorganisaation säännöt voi sisällyttää yhteisön sääntöihin tai pitää erillisinä.

Perustaminen

Maatalousyrittäjät

- Sama tuotantosuunta (tuote)
- Halu parantaa asemaansa
- Yhteistyökykyisyys

Organisaation perustaminen
(Oy, Osk, ry)

- Organisaation sääntöjen laadinta
- Tuottajaorganisaation sääntöjen laadinta

Tuottajaorganisaatioksi hakeutuminen

- Jäseniä oltava vähintään viisi tai
- Tuotannon arvon oltava yli 500 000€

ProAgria
Euroopan unionin osarahoittama
MTK Etelä-Pohjanmaa

Tuottajaorganisaation tukimahdollisuudet

Valmisteluraha (5000€)

- Valmisteluraha voidaan hakea tuottajaorganisaation suunnittelun alkuvaiheessa.

Perustamistuki (10% / 100 000€)

- Tuottajaorganisaation perustamisen osalta tuki voi olla 10% kaupan pidetyn tuotannon arvosta, kuitenkin max 100 000€/ vuosi.

Valmisteluraha

Valmisteluraha (5000€)

Viljelijäryhmän kasaamiseen voi hakea valmistelurahaa. Valmistelurahalla voi selvittää, onko perustamishankkeelle onnistumisen edellytyksiä.

Tuottajaorganisaation syntyminen ei ole edellytys valmistelurahalle.

Valmistelurahan tuloksena syntyy aiesopimus, jossa kuvataan hankkeen idea, kumppanit ja hankkeen tavoite TAI→

- Jos TO:n perustamiselle ei ole edellytyksiä, tulee siitä laatia raportti miksi.